

WIE HEEFT HET WEEKEND UITGEVONDEN ?

Mensen die een gewone vijfdagenweek werken kijken er allemaal naar uit en plannen hun sociale kalender om deze twee dagen: het weekend. Maar wie is daar nu eigenlijk mee op de proppen gekomen?

Zondag, rustdag

Dat de vrije zondag een fenomeen uit religieuze hoek is, weten de meeste mensen. Het was de katholieke kerk die de zondag als officiële rustdag inlaste. Volgens the Oxford Dictionary was het dan ook een Engels magazine dat tegen het einde van de 19de eeuw als eerste de term “weekend” gebruikte, om te verwijzen naar die vrije ‘rustdag’ waarvan veel arbeiders gebruik maakten om op een brallerige manier het einde van hun werkweek te vieren.

De werknemers spendeerden hun vrije dag aan gokken, drinken en andere activiteiten die hen er de dag erna van weerhielden om op een productieve manier hun werk te doen. Iets dat werkgevers ertoe aanzette om hun werknemers een extra halve dag te geven op zaterdag, zodat de zaterdagavond kon gebruikt worden om te feesten en de zondag om te bekomen en de zondagsmis bij te wonen.

Schipperen

Maar ook joodse werknemers kregen een dag verlof. Een Amerikaans fabriek gaf hun joodse werknemers aan het begin van de twintigste eeuw de kans om deze dag, de zaterdag (= de sabbat) , te recupereren op zondag. Een regeling waar een groep katholieke arbeiders tegen in opstand kwam omdat het hen tegen de borst stootte dat er iemand zou werken op een zondag. De werkgevers - nu tussen twee religieuze vuren - besloten te schipperen en om beide dagen vrijaf te geven, aldus Philip Sopher, redacteur van The Atlantic.

Een systeem dat uiteindelijk meer en meer ingeburgerd raakte. Ook de Amerikaanse industrieel Henry Ford sprong vroeg op de kar van het tweedaagse weekend. Hij gunde zijn werknemers al twee dagen weekend aan het begin van de twintigste eeuw, terwijl de overheid dit pas in 1938 officieel invoerde. Ford had wel zo zijn eigen redenen om zijn werkgevers een

extra dag verlof te geven. Hij merkte namelijk op dat zijn eigen werknemers ook zijn beste klanten waren. Als hij meer auto's wou verkopen, moest hij zijn eigen personeel ook de tijd geven om ermee te rijden en ervan te genieten. Zijn motivatie was dus iets commerciëler dan oorspronkelijk was bedoeld.

Kritiek op het systeem

Toch was niet iedereen overtuigd van de vijfdaagse werkweek. De bekende Amerikaanse econoom John M. Keynes dacht dat de technologische vooruitgang de traditionele werkweek danig zou inkorten. Hij voorspelde in de jaren '20 al dat een werkweek niet meer dan 15 uur zou moeten duren.

Ook andere wetenschappers geven hem gelijk dat een werkweek een stuk korter kan, al schatten zij in dat een vierdaagse werkweek de hoogste productiviteit oplevert.

Religie

Het weekend is ook niet overal ter wereld hetzelfde. Hoewel de meeste landen de werkweek van maandag tot vrijdag laten duren, zijn er ook een hoop uitzonderingen. De dagen worden vaak gebaseerd op de vaste rustdag of dag van gebed die overheerst in de lokale cultuur.

Zo duurt het weekend in Afghanistan eigenlijk maar één dag. Officieel werken ze van zaterdag tot woensdag, maar voor de meesten komt er nog een halve dag op donderdag bij. Ook in Iran duurt de werkweek van zaterdag tot donderdag, waardoor ze maar één rustdag hebben: vrijdag, de islamitische rustdag. De meeste andere islamitische landen hebben een werkweek die van zondag tot donderdag loopt en hebben dus wel een 2-dagen weekend.

In Israël begint de werkweek dan weer op zondag en eindigt deze op donderdag of vrijdag om zo te kunnen voldoen aan de sjabbat of sabbat.

In België

In België werd de vijfdaagse werkweek pas in 1955 afgedwongen.

Het idee van een twee dagen durend weekend dat werd voorgeschoven door de vakbonden, werd eerst door de regering en werkgevers verworpen. Vakbondsacties en stakingen konden hen niet van gedachten veranderen.

Het was pas toen de mijnwerkers zich bij de stakingen voegden, en zo de kolenindustrie platlegden, dat de overheid en de werkgevers zich bedachten.

Na België volgde de rest van Europa.

Belgische mijnwerkers dwongen de vijfdagenweek af

In de steenkoolmijnen van Charleroi, La Louvière (Le Centre) en de omgeving werkten heel wat mijnwerkers afkomstig uit Zuid-Oost-Vlaanderen. Veel van hen passeerden hier langs het mijnwerkerspad naar de Bousant. De trein kwam over het tracé van het huidige mijnwerkerspad, en dus dat u van hieruit tot in Zottegem kan volgen. De spoorlijn is verwoest en afgeschaft toen de mijnen in Henegouwen eenmaal een sloten en daar minder mijnwerkers 's morgens vroeg de treinstations.

De sterke solidariteit tussen de mijnwerkers van de waaïse bossen van Limburg heeft ertoe geleid dat zij een unieke en historische sociale verwezenlijking tot stand hebben gebracht.

In 1955 waren zij de sleutel tot een van de grootste syndicale verwezenlijkingen van die tijd: de vijfdaagse werkweek. Toen dit idee door de vakbonden op tafel werd gelegd en er acties volgden, waren patronen noch regering aanvankelijk te overtuigen. Het was pas toen de mijnwerkers zich aansloten bij de staking en zo een 'basissijverheid', de kolenindustrie lamlegden dat de overheid en de patronen overtuigd gingen. Alle Europese landen volgden België hierin.

Dank u onbekende mijnwerker...

Bovenstaande foto toont het infobord aan het oude trampad te Ronse.

(sjv) - Bronnen: Express.be / Wikipedia / Wonderopolis.org